

סיכומי הדף היומי

מחודדים

בפיך (קידושין ל')

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה

לעילוי נשמת אימי מורתי מרת שיינדל חיה חוה גאסט ע"ה בת הר"ר משה רוזנבאום זצ"ל נלב"ע יום רביעי כ"ט טבת תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.

מערכת: 073-249-0403 | sikumhadaf@bezeqint.net

הלימוד בעלון זה לע"נ מייסד ומקים "סיכומי הדף היומי - מחודדים" הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל בהרה"ח ר' בנימין ביינוש זצ"ל נלב"ע בצפרא דשבתא לסדר "בקרובי אקדש" כ"ו ניסן תשע"ז ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת אבי מורי הר"ר צבי בן ר' אברהם גאסט ז"ל נלב"ע י"ט תשרי תשס"ד לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה. לעילוי נשמת אחי הר"ר משה בן ר' צבי גאסט ז"ל נלב"ע ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה. לעילוי נשמת הרב אברהם בן חיים גאסט ז"ל נלב"ע ו' טבת תש"ב ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת מרת פייגע ציפורה גאסט ע"ה בת ר' מרדכי אשת ר' אברהם ז"ל נלב"ע כ"ט שבט תשכ"א ת.נ.צ.ב.ה.

שבת קודש פרשת עקב - כ"ג מנחם-אב תשע"ח

דף קי"ג ע"א

פרת חטאת ששחטה חוץ מגתה פטור. ונחלקו אמוראים מהו חוץ מגתה: לריש לקיש ששחטה חוץ ממקום הבדוק לה שאין תחתיה קבר התהום, ולרבי יוחנן כל א"י בדוקה, אלא ששחטה לפני מוחמת ירושלים. ולא פירש ש'חוץ מגתה' הוא שלא כנגד הפתח, כדי לחדש שגם אם קירבה ושחטה תוך החומה פסולה.

פרה ששחטה שלא כנגד הפתח - לרבי יוחנן פסולה, שנאמר 'ושחט והזה' מה הזאתה כנגד הפתח אף שחיטתה. וכן אם שרפה שלא כנגד הפתח, לרבי יוחנן פסולה, שנאמר 'ושרף והזה'. ולרבי אושעיא כשרה, שנאמר 'על פרשה ישרף' מקום שפורשת למיתה שם תהא שריפתה.

לרבי יוחנן לא ירד מבול בארץ ישראל - ולפיכך כל א"י בדוקה היא. ולריש לקיש ירד, לפיכך אינה בדוקה. ושניהם מקרא אחד דרשו 'בן אדם אמר לה את ארץ לא מטוהרה היא לא גושמה ביום זעם' רבי יוחנן מפרשה בלשון תימה, וריש לקיש מפרשה כפשוטה בלשון נחותא.

חצירות היו בירושלים בנויות על הסלע - ותחתיהן חלול מפני קבר התהום, ומביאין נשים מעוברות ויולדות ומגדלות שם בניהם לפרה, ומביאין שוורים ועל גביהן דלתות, ותינוקות יושבין עליהן וכוסות של אבן בידן, ומלאו וישבו במקומן. ואפילו לרבי יוחנן שארץ ישראל בדוקה היא, עשו מעלה בפרה.

פעם אחד מצאו עצמות בלשכת דיר העצים, ובקשו לגזור טומאה על ירושלים, עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: לא בושא וכלימה היא לנו שנגזור טומאה על עיר אבותינו, איה מתי מבול, איה מתי נבוכדנצר. לרבי יוחנן מתי מבול שלא היו, ומתי נבוכדנצר שהיו ופינו אותם משם. ולריש לקיש שניהם היו ונתפנו, ולא נתפנו אלא מירושלים ולא מכל ארץ ישראל.

דף קי"ג ע"ב

'מכל אשר בחרבה מתו' - לרבי יוחנן שלא ירד מבול בא"י, מתו כל אשר היו שם בחרבה ע"י ההבל, וכפי שדרש רב חסדא שברותחין קלקלו וברותחין נידונו, שנאמר כאן 'וישוכו המים', ונאמר שם 'וחמת המלך שככה'. ולריש לקיש מתו במקום שהיתה תחילה חרבה, ועתה היה שם מבול, ואמר חרבה ללמד שלא נגזרה גזרה על דגים שבים.

הראם בזמן המבול - לריש לקיש אפשר שעמד

בארץ ישראל, ולרבי יוחנן עמד בצדי התיבה, ואע"פ שברותחין נדונו, נעשה לו נס ונצטננו המים. וכן עוג מלך הבשן עמד שם. וכן התיבה שהיתה זפותה לא נפשר זפתה מן הרותחין, לפי שנצטננו המים שבצידיה.

רבה בר בר חנה העיד שראה ראם של ים בן יומו, שהיה גדלו כהר תבור שהוא ארבעים פרסה, ומשך צווארו שלשה פרסאות, ומקום רביצת ראשו פרסה ומחצה.

לריש לקיש א"י אינה בדוקה, אע"פ שמתי מבול הגיעו לבבל - שאי אפשר שלא נדבקו קצת מהם בטיט.

למה נקרא שמה של בבל 'מצולה' - שכל מתי מבול נצתללו לשם. וי"א למה נקרא שמה 'שנער', שכל מתי מבול ננערו שם. וי"א שנקראת שנער לפי שמנערת עשיריה, שאין העשירות נמשכת שם שלשה דורות.

כל האוכל מעפרה של בבל - כאילו אוכל בשר אבותיו. וי"א כאילו אוכל שקצים ורמשים.

שעיר המשתלח שהקריבו בחוץ לאחר ויודיו - פטור משום 'אל פתח אהל מועד לא הביאו', שהרי אינו ראוי לבוא לאהל מועד. הקריבו קודם ויודיו, עדיין ראוי לפתח אהל מועד לצורך ויודיו, ופטור משום שנאמר 'לה' שאינו מיוחד לה'.

קדשי בדק הבית שהקריבו בחוץ - פטור. ואע"פ שנקראו קרבן, שנאמר 'ונקרב את קרבן ה', למדים מ'ואל פתח אהל מועד לא הביאו', יצאו קדשי בדק הבית שאינם ראויים לבוא לאהל מועד.

יום ראשון פרשת ראה - כ"ד מנחם-אב תשע"ח

דף קי"ד ע"א

רובע ונרבע שרבעו קודם הקדישין, וכן מוקצה ונעבד קודם שהוקדשו - אם הקריבו בחוץ, פטור מן הכתוב 'ואל פתח אהל מועד לא הביאו', וזה לא היה ראוי מעולם לבוא לעזרה. ואם הקדישם ואחר כך רבעו, או שאחר כך נעבד או הוקצה לע"ז, וכגון קדשים קלים שהוא ממון בעלים לר"י הגלילי ואין בזה משום 'אין אדם אוסר דבר שאינו שלו', כיון שהיה ראוי לבוא מתחילה, לא נתמעט מ'אל פתח אהל מועד לא הביאו', אלא מ'לפני משכן ה'.

אתנן ומחיר כלאים ויוצא דופן שהקריבו בחוץ - נתמעטו במשנה מ'לפני משכן ה' ולא מ'אל פתח אהל מועד לא הביאו', לענין וולדות קדשים, שראויים לבוא בפתח אהל מועד במעי אמן, וסובר שוולדות

קדשים בלידתם הם קדושים, ויכול לעשותם אתנו או מחיר במעי אמן.

דף קי"ד ע"ב

לשיטת רבי שמעון כל שראוי לבוא בפנים לאחר זמן, אע"פ שאינו ראוי עכשיו, אם הקריבו בחוץ עובר בלא תעשה - שנאמר 'לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום', אמר משה לישראל, כשתכנסו לארץ, תקריבו בשעת כיבוש וחילוק נדבות, אבל חובות לא תקריבו עד שתבואו לשילה שנקראת 'מנוחה', וחובות אלו מחוסרי זמן, ועובר עליהם בלאו אם יקריבם בבמה.

אין לוקין על לאו של מחוסר זמן - לפי שהכתוב נתקו לעשה. י"א שכן הוא לחכמים, אבל לר"ש לוקין משום 'לא תעשון'. ולרב נחמן בר יצחק גם לר"ש לא נאמר הלאו אלא על המקריבו בחוץ, שפנים של גלגל הוא כחוץ לגבי שילה, אבל המקריבו בפנים אינו לוקה.

לרבי שמעון הזובח פסח בבמת יחיד בשעת איסור הבמות עובר בלאו של 'לא תוכל לזבוח את הפסח', אבל בשעת היתר הבמות לא שנאמר באחד שעריך, לא אמרתי לך אלא בשעה שכל ישראל נכנסין בשער אחד. והעמידו למסקנת הגמרא (את הרישא) בפסח שלאחר חצות, ובשעת היתר הבמות, ומה שאמר בשעת איסור היינו לקרבן זה (שאין מקריבין חובות אלא בבמת ציבור. וסיפא קודם חצות, שהוא שלמים ומותר בבמת יחיד).

יום שני פרשת ראה - כ"ה מנחם-אב תשע"ח

דף קט"ו ע"א

מצורע ששחט את אשמו בחוץ קודם זמנו: לרב חלקיה בר טובי - לשמו פטור, לפי שאינו מתקבל בפנים. שחטו שלא לשמו, כגון לשם עולה, חייב, הואיל וראוי לשלא לשמו בפנים. אבל אינו חייב לשמו משום שראוי שלא לשמו בפנים, לפי שהוא מחוסר עקירה. ולרב הונא אינו כשר שלא לשמו בפנים (ולכן גם בחוץ פטור). שאין לך דבר שאינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו. ופסח בשאר ימות השנה שאינו כשר לשם פסח וכשר שלא לשמו, הוא משום שבשאר ימות השנה שלמים הוא.

שחט עולת מחוסר זמן בבעלים, ואשם נזיר ומצורע בחוץ בזמנו שלא לשמו - חייב, גם לרבי אליעזר שאשם שלא לשמו פסול כחטאת, שהוא ראוי לפנים לשמו. וה"ה בחטאת, ושנה התנא טפל וה"ה לעיקר.

שחט עולת מחוסר זמן בגופה, וחטאת מחוסר זמן בגופה או בבעליו שלא לשמו - פטור, לפי שאינו ראוי לבוא בפתח אהל מועד. והוא הדין לאשם (לשיטת החולקים על חלקיה), אלא שהתנא סובר כרבי אליעזר שאשם הוקש לחטאת, ושנה את העיקר וכ"ש לטפל.

בברייתא אחת שנינו שהשוחט עולת מחוסר זמן בבעלים, ואשם נזיר ומצורע בחוץ חייב, שנאמר 'שור' מ"מ, 'כשב' מ"מ, 'עז' מ"מ. ובברייתא אחרת שנינו שאם שחט אשם נזיר ואשם מצורע מחוסר זמן בבעלים פסולים, ומשמע שאינו ראויים לבוא בפנים. ותירצו לרב חלקיה בר טובי שברייתא ראשונה מדובר שלא לשמו, ובברייתא שניה כששחטו לשמו. ורב הונא מיישב ברייתא ראשונה כשהפריש שתי אשמות לאחריות, שהאחת מתחילתה עולה, כדין אשם שניתק לרעה ושחטו סתם שכשר לעולה.

דף קט"ו ע"ב

המעלה בחוץ מבשר חטאת, ומבשר אשם, ומבשר קדשי קדשים, ומבשר קדשים קלים, וממותר העומר, ושתי הלחם, ולחם הפנים, ושירי מנחות - פטור, שנאמר 'עולה', מה עולה שראויה להעלאה אף כל שראויה להעלאה.

היוצק והבולל והפותת והמולח והמניף והמגיש, והמסדר את השלחן, והמטיב את הנרות, והקומץ, והמקבל דמים בחוץ - פטור, שנאמר 'אשר יעלה עולה או זבח', מה העלאה שהיא גמר עבודה אף כל שהוא גמר עבודה.

לשיטת התנא במשנה היתה עבודה בכורות עד הקמת המשכן - ולר' אסי פסקו הבכורות בסיני, ומאותו היום נצטוו על הכהונה. וכבר נחלקו תנאים בדבר בפירוש הכתוב 'וגם הכהנים הנגשים אל ה' יתקדשו', שלרבי יהושע בן קרחה זו פרישת בכורות שהם היו הנגשים אל ה' ומקריבין קרבנות, ולרבי זו פרישת נדב ואביהוא, שכבר היתה העבודה בכהנים.

עולה שהקריבו ישראל במדבר - י"א שאינה טעונה הפשט וניתוח. וי"א שטעונה. ונחלקו תנאים בדבר, שלרבי ישמעאל כללות נאמרו בסיני, ופרטות נאמרו באהל מועד לאחר שהוקם המשכן, ושם נתפרשו דיני הפשט וניתוח בעולה. ולר"ע כללות ופרטות נאמרו בסיני, ונשנו באהל מועד, ונשתלשו בערבות מואב, וכבר ניתנו דיני הפשט וניתוח בסיני.

'הוא אשר דבר ה' לאמר בקרובי אקדש'. והיכן דיבר? - לרבי כשאמר 'וגם הכהנים הנגשים אל ה' יתקדשו' זו פרישת נדב ואביהוא, והזהירם שאם יגשו יפרץ בם. ולר"י בן קרחה שנאמר 'ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי', אל תקרי בכבודי אלא במכובדי, דבר זה אמר הקב"ה למשה ולא ידעו עד שמתו בני אהרן, כיון שמתו בני אהרן, אמר לו אהרן אחי לא מתו בניך אלא להקדיש כבודו של מקום עליהם. כיון שידע אהרן שבניו ידועי מקום הן, שתק וקבל שכר על שתיקתו, שנאמר וידום אהרן.

וכן בודד הוא אומר 'דום לה' והתחולל לו' - אע"פ שמפיל לך חללים, אתה שתוק. וכן בשלמה הוא אומר, עת לחשות ועת לדבר, פעמים ששותק ומקבל שכר על השתיקה, ופעמים שמדבר ומקבל שכר על הדבור.

'נזרא אלקים ממקדשך' - אל תיקרי ממקדשך אלא ממקודשך, שבשעה שעושה הקב"ה דין בקדושו, מתיירא ומתעלה ומתהלל.

יום שלישי פרשת ראה - כ"ז מנחם-אב תשע"ח

דף קט"ז ע"א

עד שלא הוקם המשכן מותר להקריב הכל, בהמה חיה ועוף, זכרים ונקבות, תמימין ובעלי מומין - שנאמר 'ויבן נח מזבח לה' ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל עוף הטהור', בהמה כמשמעו, חיה בכלל בהמה, זכרים ונקבות תמימין ובעלי מומין, אבל מחוסר אבר לא, שמחוסר אבר אסור לבני נח. ומקריבים טהורים אבל לא טמאים - כלומר מאותם שלא נעבדה בהם עבירה (וי"ג מאותם העתידים להיטהר). ונח היה יודע מי הטהור, שהעבירן לפני התיבה, כל שהתיבה קולטת בידוע שהוא טהור, אין התיבה קולטת בידוע שהן טמאין. ולרבי אבהו שנאמר 'והבאים זכר ונקבה', הבאים מאליהם.

מחוסר אבר אסור להקרבה לבני נח - שנאמר 'ומכל

החי מכל בשר שנים מכל, אמרה תורה הבא בהמה שחיין ראשי אברים שלה. וטריפה נתמעטה ממה שאמר הקב"ה לנח 'אתך' בדומין לך, ואין לומר שהיה נח טריפה, כי לא יתכן שציווה לו הקב"ה להכניס דווקא טריפה ולא שלימה.

מ'לחיות זרע' למדנו - שציוה הקב"ה לנח שלא יכניס זקן או סריס שאינם בני בנים.

עד שלא הוקם המשכן הקריבו עולות בין לישראל ובין לבני נח - ושלמים, י"א שלבני ישראל הקריבו משנבחרו משעת מתן תורה, שנאמר 'ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים'. ולבני נח לא קרבו, שנאמר 'עורי צפון ובואי תימן', תתנער אומה שמעשיה בצפון (שמקריבין רק עולה), ותבוא אומה שמעשיה בצפון ובדרום (בני ישראל שמקריבים עולות ושלמים). וי"א שגם בני נח קרבו, שנאמר 'והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן', איזהו דבר שחלבו קרב למזבח ואין כולו קרב למזבח זה שלמים.

ויאמר משה גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות ועשינו לה' אלהינו' - לסובר שבני נח לא קרבו שלמים, היו הזבחים לאכילה ועולות להקרבה.

יתרו - י"א שהיה קודם מתן תורה, ולדבריו בני נח הקריבו שלמים, שנאמר 'ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים'. וי"א שלאחר מתן תורה היה.

וישמע יתרו, מה שמועה שמע ובא ונתגייר?

א. לרבי יהושע - מלחמת עמלק שמע, שנאמר בצדו 'יחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב'.

ב. לרבי אלעזר המודעי - מתן תורה שמע ובא (שהיה לאחר מתן תורה), שכשניתנה תורה לישראל היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו, וכל מלכי הגויים אחזתו רעדה בהיכליהן ואמרו שירה, שנאמר 'ובהיכלו כולו אומר כבוד'. נתקבצו כולם אצל בלעם ואמרו לו מה קול ההמון אשר שמענו, שמא מבול בא לעולם, ה' למבול ישב, אמר להם 'וישב ה' מלך לעולם', כבר נשבע הקב"ה שאינו מביא מבול לעולם. אמרו לו מבול של מים אינו מביא אבל מבול של אש מביא, שנאמר 'כי באש ה' נשפט', אמר להן כבר נשבע שאינו משחית כל בשר. ומה קול ההמון הזה ששמענו, אמר להם חמדה טובה יש לו בבית גנזיו שהיתה גנוזה אצלו תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם, וביקש ליתנה לבניו, שנאמר ה' עוז לעמו יתן'. מיד פתחו כולם ואמרו ה' יברך את עמו בשלום.

ג. לר"א - קריעת ים סוף שמע, ובא שנאמר 'ויהי כשמוע כל מלכי האמורי'. וגם רחב הזונה אמרה לשלוחי יהושע 'כי שמענו את אשר הוביש ה' את מים סוף', וידעה לפי שאין לך כל שר ונגיד שלא בא עליה. בת י' שנים היתה כשיצאו ישראל ממצרים, וזנתה כל מ' שנה שהיו ישראל במדבר, אחר נ' שנה נתגיירה, אמרה יהא מחול לי בשכר חבל חלון ופשתים.

דף קט"ז ע"ב

'דבר אל בני ישראל' - בני ישראל מצווין על שחוטי חוץ ולא העובדי כוכבים. לפיכך כל גוי בונה במה לעצמו, ומקריב עליה כל מה שירצה. ואסור לסייען בשעת איסור הבמות, ולא לעשות שליחותם. אבל מותר להורות להם היאך יעשו.

איפרא הורמיז, אמו של שבור מלכא שלחה קרבן לרבא שיעלנו לשם שמים, הורה לתלמידיו שיקחו שני בחורים גויים בני גיל אחד, שיבדקו מקום שהעלה הים שרטון, ויקחו עצים חדשים ויוציאו אש מכלי ברזל חדש, ויעלוה לשם שמים.

לר' אלעזר בן שמוע צריך להקריב בעצים חדשים - מה מזבח שלא ישתמש בו הדיוט, אף עצים שלא ישתמש בהן הדיוט. וי"א שמודה בבמה שאין צריך, שהרי ארונה אמר אל דוד 'ראה הבקר לעולה והמוריגים וכלי הבקר לעצים'. ולרבא צריך חדשים גם בבמה, והמוריגים היו חדשים ועדיין לא השתמשו בהם להדיוט.

'כתוב אחד אומר ויתן דוד לארנן במקום שקלי זהב משקל שש מאות' וגו', וכתוב אחד אומר 'ויקח דוד את הגרן ואת הבקר בכסף שקלים חמשים', הא כיצד? (לפי הגירסא ברש"י): א. י"א מקום מזבח בחמשים וכל הבית בשש מאות. ב. לרבי בשם אבא יוסי בן דוסתאי גבה מכל שבט חמשים שהן שש מאות. וכן פירש רבא, והוסיף ליישב מה שנאמר כאן זהב וכסף, כסף, שגבה כסף במשקל שש מאות זהב. ג. לר"א בן שמוע בקר ועצים בחמשים, והשאר בשש מאות.

כשם שמחנה במדבר כך מחנה בירושלים - מירושלים להר הבית מחנה ישראל, מהר הבית לשער נקנור מחנה לוי, מכאן ואילך מחנה שכינה כמו בקלעים שבמדבר. ואפילו בשעת סילוק מסעות מוליך את הקדשים עמו ואין נפסלים ביוצא, שנאמר 'ונסע אהל מועד', אף על פי שנסע, אהל מועד הוא.

ועוד מחנה אחרת היתה - וחיל עזרת נשים היא, ולא היו עונשין על הנכנס לה בטומאה.

יום רביעי פרשת ראה - כ"ז מנחם-אב תשע"ח

קי"ז ע"א

זבין וטמאי מתים משתלחים חוץ לשתי מחנות - שנאמר 'ולא יטמאו את מחניהם', תן מחנה לזה ומחנה לזה. מצורעים משתלחין חוץ לשלש מחנות - שנאמר 'בדד ישב', שלא ישב טמא אחר עמו.

מחנה לוייה קולטת את הרוצח - שנאמר 'ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה', לך' היינו בחיך, 'מקום' זה מקומך, והוא מחנה לוייה. ובשילה, אע"פ שהיה שלש מחנות כמו במדבר, לענין קליטת רוצח לא היו אלא שתיים, שמחנה לוייה לא קלטתה.

בן לוי שהרג גולה מפלך לפלך - ואם גלה לפלכו משכונה לשכונה, פלכו קולטו, שנאמר 'כי בעיר מקלטו ישב', עיר שקלטתו כבר.

דף קי"ז ע"ב

תנאים נחלקו מה היה קרב כשהותרו הבמות בבמת יחיד בבמת ציבור:

לרבי מאיר - כל נידר ונידב קרב בבמה קטנה. ושאין נידר ונידב, והוא כל חובות יחיד, אינו קרב גם בבמה גדולה. מנחה ועולה ושלמים של נזירות קריבין בבמת יחיד. שנאמר 'לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום', אמר משה לישראל כשתכנסו לארץ, ישרות (נדבות) תקריבו, וחובות לא, ומנחות ונזירות ישרות הם, שהנזירות ע"י נדר באה עליו. אבל חטאת ואשם של נזירות חובות הן, ואין קרבין בבמה.

לחכמים - לא קרבו בבמת יחיד אלא עולות ושלמים בלבד. וחובות של יחיד לא קרבו גם בבמה גדולה. ומנחות אינם קרבים שאין מנחה בבמה, וכן עולה ושלמים של נזירות, שחובות הן, שלא אסר על עצמו אלא ביין ובתגלחת, ומאליו נתחייב בקרבנות. וכ"ש חטאת ואשם של נזירות שאין קרבין. ובבמה גדולה מקריבין כל מה שציבור מקריבין באהל מועד, אבל

לא חובות יחיד, שנאמר 'איש הישר בעיניו יעשה', איש יקריב ישרות ולא חובות, אבל ציבור יקריבו גם חובות. ונחלקו בברייתא חכמים ראשונים עם חכמים שנזכרו באחרונה אם הקריבו נסכים במדבר ויקריבו עולה או שלמים עם נסכיהם בבמה, או לא.

לרבי יהודה - בבמה גדולה הקריבו כל מה שצבור ויחיד הקריבו באהל מועד שבמדבר. ואין בין אהל מועד שבמדבר לאהל מועד שבגלגל אלא לענין אם במות קטנות מותרות. ובבמת יחיד לא היה מקריב אלא עולה ושלמים. שלא נאמר 'הישר אלא על בעיניו' כלומר על במה קטנה יקריבו ישרות ולא חובות, אבל בבמה גדולה יקריבו גם חובות. ו'איש' בא להכשיר את הזר, ואע"פ שכבר למדנו מ'וזרק הכהן את הדם על מזבח ה'" ולא בבמה, בא למעט שאין צריך קידוש בכורות.

לרבי שמעון - גם צבור לא הקריבו בבמה גדולה אלא פסחים וחובות שקבוע להן זמן. אבל לא פר העלם דבר של ציבור ושעירי ע"ז. שנאמר 'ויעשו בני ישראל את הפסח בגלגל', ללמד שלא הקריבו אלא חובות כעין פסח שקבוע להם זמן.

חזה ושוק ותרומת לחמי תודה נוהגין בבמה גדולה ולא בבמה קטנה. וכן זרוע בשלה מאיל נזיר לר"מ ששלמי נזיר קרבין בבמה. והתנא לא הזכירו, שסובר כחכמים ששלמי נזיר אין קרבין בבמה.

יום חמישי פרשת ראה - כ"ח מנחם-אב תשע"ח

דף קי"ח ע"א

ערל שנטמא במת - מקבל הזאה, וטהור מטומאת מת ליגע בקדשים, שהרי בני ישראל עשו את הפסח בגלגל, אע"פ שקיבלו הזאה על טומאת מת כשהיו ערלים.

כתוב אחד אומר 'ותביאהו בית ה' שילה' ומשמע שהיה בית, וכתוב אחד אומר 'ויטש משכן שילה אהל שכן באדם', ומשמע שהיה אהל. וגם כתוב 'וימאס באהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר'. הא כיצד? לא היתה שם תקרה, אלא אבנים מלמטון, ויריעות מלמעלן. והיא היתה מנוחה.

דף קי"ח ע"ב

קדשים קלים נאכלין בשילה בכל הרואה. ונחלקו אמוראים מנלן: א. שנאמר 'השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה', בכל מקום אשר תראה אי אתה מעלה, אבל אתה אוכל בכל מקום שאתה רואה. ואין לפרש שאתה זוכה בכל מקום שתראה, שנאמר 'שם תעלה ושם תעשה'. ב. שנאמר 'ולו תאנת שילה', מקום שכל הרואה אותו מתאנח עליו על אכילת קדשים שלו. ג. 'בן פרת יוסף בן פרת עלי עין', עין שלא רצתה לזון וליהנות מדבר שאינו שלו, תזכה ותאכל כמלא עיניה. ד. 'ורצון שוכני סנה', עין שלא רצתה ליהנות מדבר שאינו שלו, תזכה ותאכל בגבולי שאר שבטים ששנאוהו.

רואה שאמרו, רואה כולו ולא המפסיק בינו לבינו. כגון בי כנישתא דמעון, שמשם היו רואים את שילה ולא היה דבר מפסיק. ולא רואה כולו אלא רואה מקצתו. רב פפא נסתפק אם עומד ורואה, יושב ואינו רואה. ר' ירמיה נסתפק אם עומד על גבי הנחל ורואה, בתוך הנחל ואינו רואה. ולא נפשט.

בשלישה מקומות שרתה שכינה על ישראל, בשילה, ונוב וגבעון, ובית עולמים. לשיטת רבי - בכולן לא שרתה אלא בחלק בנימין. שנאמר 'חופף עליו כל

היום', כל חפיפות לא יהו אלא בחלק בנימין. ומה שנאמר 'ויטש משכן שילה' ו'ימאס באהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר', שכינה היתה בחלק בנימין וסנהדרין בחלק יוסף, וכמו בבית עולמים ששכינה בחלקו של בנימין וסנהדרין בחלק יהודה. ואע"פ שלא היו הנחלות קרובים באותו מקום, היתה רצועה יוצאת מחלקו של יוסף לחלקו של בנימין. ולחכמים - משכן שילה בחלקו של יוסף. שדרשו 'חופף עליו' זה מקדש ראשון, 'כל היום' זה מקדש שני, 'ובין כתיפיו שכן' אלו ימות המשיח. ולרבי 'חופף עליו' זה העולם הזה (וגם שילה ונוב וגבעון), 'כל היום' אלו ימות המשיח, 'ובין כתיפיו שכן' זה העולם הבא.

ימי אהל מועד שבמדבר ארבעים שנה חסר אחת - ששנה ראשונה עשה משה את המשכן, ובשניה הוקם.

ימי אהל מועד שבגלגל י"ד שנה - ז' שכבשו וז' שחלקו. שכלב היה בן ארבעים שנה בשלוח אותו משה לרגל את הארץ, נמצא בן ע"ח כשעברו את הירדן, ולאחר כיבוש נאמר שהיה בן פ"ה שנה. ומאחר ששבע כבשו, מסתבר ששבע חלקו. ועוד שנאמר 'בראש השנה בעשור לחדש בארבע עשרה שנה אחר אשר הכתה העיר', שנה שראש השנה בעשור לחדש זו יובל, ולא מנו שמיטין ויובלות אלא לאחר ירושה וישיבה, ולפי החשבון לא היה י"ד שנה שלאחר החורבן יובל, אלא אם נאמר שי"ד שנים כבשו וחלקו.

ימי אהל מועד שבנוב וגבעון חמשים ושבע שנה - שכשמת עלי חרבה שילה ובאו לנוב, ואז נשבה הארון, ונאמר 'ויהי מיום שבת הארון בקרית יערים וירבו הימים ויהיו עשרים שנה וינהו כל בית ישראל אחרי ה'", ובעשרים שנה אלו מלך שמואל בעצמו י' שנים, ושנה אחת שמואל ושאוול, ושנים שמואל, ושבע שמלך דוד בחברון. וככלות עשרים שנה, התחילה מלכות דוד בירושלים במשך ל"ג שנים, ושלמה בנה את הבית בשנת ארבע למלכותו, נמצאו ימי נוב וגבעון נ"ז שנה. נשתיירו לשילה שלש מאות ושבעים חסר אחת, שהבית נבנה בשנת ארבע מאות ושמונים ליציאת מצרים.

יום שישי פרשת ראה - כ"ט מנחם-אב תשע"ח

דף קי"ט ע"א

משחרבה שילה הותרו הבמות - שנאמר 'כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה', אל המנוחה זו שילה, נחלה זו ירושלים, ולמה חילקו, כדי ליתן היתר בין זה לזה.

לשיטת התנא במשנה מעשר שני נאכל כשהיו בנוב וגבעון בכל ערי ישראל - לפי שסובר רבי שמעון שגם ציבור לא הקריבו בבמה גדולה אלא פסח וחובות הקבוע להן זמן, נמצא שאין מקריבין שם מעשר בהמה, ומעשר דגן הוקש למעשר בהמה. אבל לרבי יהודה שמקריבין מעשר בהמה, מעשר שני נאכל בנוב וגבעון. ולשיטתו שנה רב יוסף ששלש בירות הן, שילה, נוב וגבעון, ובית עולמים.

'כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה' נחלקו תנאים מהו מנוחה ומהו נחלה: לרבי יהודה - מנוחה זו שילה נחלה זו ירושלים. לרבי שמעון - מנוחה זו ירושלים ונחלה זו שילה, והזכיר מנוחה תחילה, לפי שאמר להם לא רק שלא הגעתם אל המנוחה, אלא אפילו אל הנחלה עדיין לא הגעתם. לרבי ישמעאל - זו וזו שילה, שנקראת מנוחה לפי שנחו מכיבוש, ונחלה שחילקו בה נחלות. לרבי שמעון בן יוחי - זו

וזו ירושלים, שנקראת מנוחה משום מנוחת הארון, ונחלה לפי שהיא נחלת עולמים. והודה רבי ישמעאל לדברי ר"ש בר יוחי.

דף קי"ט ע"ב

לסובר שנחלה ומנוחה זו ירושלים, היו הבמות מותרות בשילה - וכן מצאנו אצל מנוח שנאמר ויקח מנוח את גדי העזים ואת המנחה ויעל על הצור לה. אבל לסובר זו וזו שילה היו הבמות אסורות, ואצל מנוח היתה הוראת שעה.

כל הקדשים שהקדישן בשעת היתר הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות בחוץ - הרי אלו בעשה ולא תעשה ואין חייבין עליהן כרת. רב כהנא רצה לומר שדין זה לענין שחיטה, אבל בהעלאה חייב כרת, שנאמר 'ואליהם תאמר' על הסמוכין תאמר. ונדחו דבריו, לפי שנאמר 'ואליהם' ולא 'ועליהם'. ועוד שבברייתא אמר רבי שמעון להיפך.

ארבעה כללות היה רבי שמעון אומר בקדשים: א. הקדישן בשעת איסור הבמות ושחט והעלה בשעת איסור הבמות בחוץ, הרי הן בעשה ולא תעשה ויש בהן כרת. ב. הקדישן בשעת היתר הבמות ושחט והעלה בשעת איסור הבמות, הרי הן בעשה ולא תעשה ואין בהן כרת. ג. הקדישן בשעת איסור הבמות ושחט והעלה בחוץ בשעת היתר הבמות, הרי הן בעשה ואין בהן בלא תעשה. ד. הקדישן בשעת היתר הבמות ושחט והעלה בשעת היתר הבמות, בטור מכלום.

אין סמיכה בבמה - שנאמר 'לפני ה' וסמך'. ולא שחיטת צפון - שנאמר 'צפונה לפני ה''. ולא מתנות סביב - שנאמר 'וזרק על המזבח סביב', וסיפא דקרא 'אשר פתח אהל מועד'. ולא תנופה - שנאמר 'והניף הכהן לפני ה''. ולא הגשה - שנאמר 'הקרב אותה לפני ה' (כגירסת רש"י). ולא כהן - שנאמר 'וזרק הכהן את הדם על מזבח ה''. ולא בגדי שרת - שנאמר 'לשרת בקדש'. ולא כלי שרת - שנאמר 'אשר ישרתו בהם בקודש'. ולא ריח ניחוח - שנאמר 'לריח ניחוח לה'. ולא מחיצה בדמים - שנאמר 'והיתה הרשת עד חצי המזבח'. ולא ריחוי ידים - שנאמר 'ובקרבתם אל המזבח ירחצו'.

לדברי האומר יש מנחה בבמה יש עופות בבמה. ולדברי האומר אין מנחה בבמה אין עופות בבמה, שנאמר 'זבחים' ולא מנחות, 'זבחים' ולא עופות.

בדין שאמרו שיש מחיצה לדמים בבמה גדולה נאמרו שני לשונות: ללשון ראשון של רמי בר חמא (ע"פ גירסת רש"י) - לא אמרו שיש מחיצה אלא בקדשי במה גדולה והקריבום בבמה גדולה, אבל קדשי במה קטנה שהקריבן בבמה גדולה, אין חיצוי, ואם בא ליתן עולה למעלה מן החוט, יתן. וללשון שני - לא אמרו שיש מחיצה בבמה גדולה אלא בזמן במה גדולה, כלומר בשעת איסור הבמות, אבל בזמן היתר הבמות, אין חילוק בין גדולה לקטנה ובכולם אין מחיצה.

חזה ושוק ותרומת לחמי תודה נוהגין בבמה גדולה ולא בבמה קטנה - ללשון ראשון נוהגין בקדשי במה גדולה, ולא בקדשי במה קטנה. וללשון שני נוהגין בזמן במה גדולה, כלומר בשעת איסור הבמות, ואין נוהגין בזמן במה קטנה, כלומר בשעת היתר הבמות, אפילו בבמה גדולה.

לשיטת רבי אלעזר עולת במת יחיד שהכניסה בפנים קלטוה מחיצות לכל דבר - ואע"פ ששחטן בבמה

קטנה, כיון שהקריבן בגדולה דין במה גדולה נוהג בהם.

שבת קודש פרשת ראה - ל' מנחם-אב תשע"ח

דף ק"כ

רבי זירא נסתפק על עולת במת יחיד שהכניסה לפנים לאחר ששחטה בחוץ, והוציאה לחוץ - אם קלטוה מחיצות ונוהג בה דין קדשי במה גדולה שטעונה תרומת חזה ושוק וצריך להחזירה לפנים, או לא. והספק הוא בין לרבה הסובר לענין קדשי קדשים ששחטן בדרום ועלו על המזבח שלא קלטן המזבח וירדו, לפי שהמזבח אינו מקדש אלא את הראוי לו, אבל מחיצה, אפשר שקולטת גם דבר שאין ראוי לה. ובין לרב יוסף שקלטן המזבח ולא ירדו, לפי שמקום אחד הוא, שהרי בעזרה נשחטו, אבל בשני מקומות לא אמרו כן. ולא נפשט.

קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלים בהם. ונחלקו אמוראים מה דינם אם עלו על המזבח: לרבה ירדו, ולרב יוסף לא ירדו. ורבי ינאי יש ספק בדבר, שנסתפק לענין אברי עולת במת יחיד שעלו למזבח, אם ירדו או לא.

שחיטת לילה בבמת יחיד: לרב כשירה - שנאמר 'ויאמר שאול פצו בעם ואמרתם להם הגישו אלי איש שורו ואיש שיהו וגו', ויגשו כל העם איש שורו בידו הלילה וישחטו שם'. ומה שנאמר 'גלו אלי היום אבן גדולה', היה בבמה גדולה. ולשמואל פסולה - שנאמר 'גלו אלי היום', ומה ששחטו בלילה היה חולין.

עולת במת יחיד - לרב אין טעונה הפשט וניתוח, ולרבי יוחנן טעונה הפשט וניתוח. ונחלקו בדברי ר"י הגלילי שעולה שהקריבו ישראל במדבר אין טעונה הפשט וניתוח, שאין הפשט וניתוח אלא מאהל מועד ואילך, אם מאהל מועד ואילך ואפילו בבמה קטנה, או רק בבמה גדולה.

דברים שבין במה גדולה לבמה קטנה: קרן וכבש ויסוד וריבוע, כיוור וכנו, חזה ושוק, בבמה גדולה ולא בבמה קטנה. דברים ששוותה במה גדולה לבמה קטנה: שחיטה, הפשט וניתוח (כרבי יוחנן), דם מתיר ומפגל, מומין וזמן.

מנין לעשות זמן בבמה קטנה כבמה גדולה (שיפסל בנותר) - תלמוד לומר 'וזאת תורת זבח השלמים', תורה אחת לכל השלמים ואפילו לשלמי במה קטנה. ולולא הכתוב היינו למדים שהוא כשר מיוצא שכשר בבמה. ואין לפסול בק"ו מעופות שאין מום פוסל בהם וזמן פוסל בהם, במה קטנה שהמום פוסל בהן אינו דין שזמן פוסל בהן, כי מה לעופות שכן אין הזר כשר בהן, תאמר בבמה קטנה שהזר כשר בה.

הדרן עלך פרת חטאת וסליקא לה מסכת זבחים

יום ראשון פרשת שופטים - א' אלול תשע"ח

מסכת מנחות

פרק ראשון - כל המנחות

דף ב' ע"א

כל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשירות - אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, חוץ ממנחת חוטא ומנחת קנאות, שאם קמצו שלא לשמן, או נתן בכלי והלך והקטיר שלא לשמן, או לשמן ושלא לשמן,

כגון לשם מנחת חוטא ולשם מנחת נדבה, או שלא לשמן ולשמן כגון לשם מנחת נדבה ולשם מנחת חוטא, פסולות.

ולמה שנינו 'אלא' שלא עלו לבעלים לשם חובה, לומר שהמנחה בקדושתה ואסור לשנותה - וכדין שאמר רבא לענין עולה ששחטה שלא לשמה, שאסור לזרוק דמה שלא לשמה. הן מסברא, כי למה יוסיף לשנות בה אחר שכבר עבר ושינה. והן מן הכתוב, שנאמר 'מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת לה' אלהיך נדבה', והלא נדר הוא, אלא אם כמה שנדרת עשית יהא נדר, ואם לא נדבה יהא ועדיין אסור לשנותה.

דף ב' ע"ב

לרבי שמעון כל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשירות ועלו לבעלים לשם חובה - שאין המנחות דומות לזבחים, שהקומץ מחבת לשום מרחשת מעשיה מוכיחין עליה לשום מחבת, חריבה לשום בלולה מעשיה מוכיחין עליה לשום חריבה, אבל בזבחים שחיטה וזריקה וקבלה אחת לכולן.

דברי רבי שמעון סותרין זה את זה - שדורש לשון האמור לענין מנחה 'קדש קדשים היא כחטאת וכאשם', יש מהן כחטאת ויש מהן כאשם, מנחת חוטא היא כחטאת, לפיכך קמצה שלא לשמה פסולה כחטאת. מנחת נדבה היא כאשם, לפיכך קמצה שלא לשמה כשירה. ומשמע שדינה כאשם שכשירה ואינה מרצה.

ונחלקו אמוראים ליישב הסתירה: לרבה - בשינוי קודש כשר ומרצה, שמעשיה מוכיחין. ובשינוי בעלים כשר ואין מרצה, לפי שאין מעשיה מוכיחין, וסברא היא, ורבי שמעון דורש טעמא דקרא, שמחשבה שאינה ניכרת פסלה תורה, ומחשבה ניכרת לא פסלה. (תירוצי שאר האמוראים יתבאר בדפים הבאים).

משנתנו ששינוי קודש במנחה כשר ואינו מרצה - לרב אשי יש ליישבה כרבי שמעון, שלא הכשיר אלא כשלא הזכיר שם המנחה, כגון שאמר מחבת לשם מרחשת, אבל אמר מנחת מחבת לשם מנחת מרחשת אינו מרצה. ולרבה ורבא אינה כרבי שמעון.

עולת העוף שמלקה למעלה משום חטאת העוף - אין אומרים שתרצה לרבי שמעון משום שמעשיה מוכיחין עליה שהיא עולת העוף, שאם חטאת העוף היא היה עושה אותה למטה, שגם חטאת העוף מולקין למעלה, שמליקה בכל מקום במזבח כשרה.

עולת העוף שמיצה דמה למעלה לשם חטאת העוף - אין אומרים שתרצה לרבי שמעון משום שמעשיה מוכיחין עליה שהיא עולת העוף, שאם חטאת העוף היא היה מזה למטה, שאנו תולין שהוא מיצוי שלאחר הזאה, ומיצוי כשר בכל מקום במזבח.

יום שני פרשת שופטים - ב' אלול תשע"ח

דף ג' ע"א

חטאת העוף שהזה דמה למטה לשם עולת העוף - לרבי שמעון (אליבא דרבה) כשירה, משום שמעשיה מוכיחין עליה שהיא חטאת העוף, שאם עולת העוף היא היה מזה למעלה והיה עושה מיצוי.

קדשי קדשים ששחטן בצפון לשם קדשים קלים - אין אומרים שתרצה לרבי שמעון משום שמעשיהן מוכיחין עליהן שהם קדשי קדשים, שאם קדשים

קלים הן היה שוחטן בדרום, לפי שקדשים קלים כשרים גם בצפון, ששחיטתן בכל מקום בעזרה.

קדשים קלים ששחטן בדרום לשם קדשי קדשים - אין אומרים שתרצה לרבי שמעון משום שמעשיהם מוכיחים שהם קדשים קלים, שאם קדשי קדשים הן היה שוחטן בצפון, שאפשר שקדשי קדשים הן ועבר ושחטן בדרום. אבל במנחה אם נדר מרחשת והביא במחבת, הרי היא מחבת. ואפילו אם אמר זו להביא במחבת והביא במרחשת, לרבי שמעון יצא ידי נדרו, שמה שקבע להביאה בכלי מסויים אינה כלום.

האומר הרי עלי במחבת והביא במרחשת, במרחשת והביא במחבת - מה שהביא הביא וידי נדרו לא יצא, ולרבי שמעון יצא. ואם אמר 'זו להביא במחבת' והביא במרחשת, במרחשת והביא במחבת, לחכמים פסולה, ולרבי שמעון כשירה ויצא ידי נדרו.

הקריב זכר לשם קרבן שלא בא אלא בנקיבה או להיפך - אין אומרים שתרצה לרבי שמעון משום שמעשיה מוכיחין, לפי שאין דעת בני אדם להבחין בין זכר לנקיבה. וכן אם הקריב בן שנה לשם קרבן שאינו כשר אלא בבן שנים או להיפך, שאין דעת בני אדם להבחין בין בן שנה לבין בן שנים, שיש בן שנה נראה כבן שנים, ויש בן שנים שנראה כבן שנה. וכן שעיר ששחטו לשום אשם, יאמרו שאל שחור הוא.

עגל ופר ששחטן לשום פסח או אשם - לפי רבה ירצו לרבי שמעון משום שמעשיה מוכיחין, שהרי פסח ואשם לא בא אלא מן הצאן.

דף ג' ע"ב

לדברי רבא לא אמר רבי שמעון שמנחה שלא לשמה כשירה ומרצה אלא בקומץ מנחה לשום מנחה - שנאמר 'וזאת תורת המנחה', תורה אחת לכל המנחות. אבל הקומץ מנחה לשום זבח, פסולה, שלא נאמר 'וזאת תורת המנחה וזבח'. ומה שאמר רבי שמעון 'מפני שמעשיה מוכיחין עליה', הכוונה שאע"פ שמחשבה שאינה ניכרת היא ומשום כך היה ראוי שתיפסל, היא מרצה משום וזאת תורת המנחה, אבל בזבחים אע"פ ששחיטה אחת לכולן אינו מרצה, שלא נאמר וזאת תורת המנחה וזבח.

חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם, לשום חטאת עבודת כוכבים, לשום חטאת נזיר, לשום חטאת מצורע: לדברי רבא - לר"ש כשירה ומרצה, שנאמר 'וזאת תורת החטאת' תורה אחת לכל חטאות. ולחכמים לשם חטאת דם או ע"ז, כשירה, לשם חטאת נזיר או מצורע, פסולה, לפי שעולות באות עמהם. (וי"מ שחשובות כעולות לפי שבאות להכשיר ולא על חטא). ולרב אחא בריה דרבא - כולן פסולות, שנאמר 'ושחט אותה לחטאת', לשם אותו חטאת.

לרב אשי לא אמר רבי שמעון שמנחה שלא לשמה כשירה ומרצה אלא בקומץ מחבת לשום מרחשת - שמחשבה לשם כלי אחר לא פסלה את המנחה, אבל אם קומץ מנחת מחבת לשם מנחת מרחשת, אינו מרצה, שמחשבה לשם מנחה אחרת פוסלת. ומה שאמר 'מפני שמעשיה מוכיחין עליה', הכוונה שאע"פ שמחשבה שאינה ניכרת היא ומשום כך ראוי שתיפסל, מרצה, אבל בזבחים אע"פ ששחיטה אחת לכולן אינו מרצה.

המקריב מנחה חריבה לשם בלולה - כשרה ומרצה לרבי שמעון גם לרב אשי, ואע"פ שבלולה אינה כלי, לפי שכוונתו לשם בילה בעלמא ולא לשם מנחה בלולה, כי המנחה נקראת 'בלולה בשמן' ולא בלולה סתם.

דף ה' ע"א

מנחת העומר שקמצה שלא לשמה - לשיטת רשב"ל כשירה, ושיריה אין נאכלין עד שתביא מנחת העומר אחרת ותתירנה. ואין בה משום 'ממשקה ישראל', שסובר ריש לקיש האיר המזרח מתיר את החדש אפילו בזמן שבית המקדש קיים.

יש בעופות שאין במנחות: א. שהעופות באין בנדבת שנים, ומנחות לא, לפי שנאמר בה 'נפש'. ב. ובאין במחוסרי כפרה, כגון זב וזבה ויולדת ומצורע. ג. והותרו מכלל איסורן בקודש, שהמליקה אסורה להדיוט. **ויש במנחות שאין בעופות:** שהמנחות טעונות כלי, ותנופה, והגשה, וישנן בציבור כביחיד.

הקדים מתן שמן של מצורע למתן דם - ימלאנו שמן ויחזור ויתן שמן אחר מתן דם. **הקדים מתן בהונות למתן שבע -** ימלאנו שמן ויחזור ויתן מתן בהונות אחר מתן שבע. וגם אם נאמר ש'אין מחוסר זמן לבו ביום', הסדר בהלכות מצורע מעכב, שנאמר 'זאת תהיה תורת המצורע' בהוייתה תהא.

הקדים חטאתו של מצורע לאשמו - לא יהיה אחר ממרס בדמה, אלא תעובר צורתה ותצא לבית השריפה. ולא משום 'הויה' שנאמר בהלכות מצורע, שהשחיטה אינה עבודה, אלא משום שיש מחוסר זמן לבו ביום.

דף ה' ע"ב

אין מביאין מנחת בכורים ומנחת בהמה קודם לעומר - ואם הביא פסול. ולריש לקיש דווקא אם הביא ב"ד או ט"ו, אבל אם הביא בט"ו, אפילו קודם לעומר כשר, שהאיר המזרח מתיר גם בזמן שבית המקדש קיים. וקודם לשתי הלחם לא יביא, ואם הביא כשר.

לשיטת רבא מנחת העומר שקמצה שלא לשמה כשירה, ושיריה נאכלין, ואינה צריכה מנחת העומר אחרת להתירה - שאין מחשבה מועלת אלא במי שראוי לעבודה, ולא בכהן בעל מום. ורק בדבר הראוי לעבודה, ולא במנחת שעורים של העומר שאינה ראויה אלא לעבודה זו ולא למנחה אחרת. ורק במקום הראוי לעבודה, ולא אם נפגם המזבח.

'מן הבקר' בא למעט שאין מקריבין את הטרפה. - ואין ללמוד בק"ו מבעל מום שמוותרת להדיוט ואסורה לגבוה, טריפה שאסורה להדיוט אין דין שאסורה לגבוה, שחלב ודם יוכיחו שאסורים להדיוט ומוותרין לגבוה. ואם תאמר מה לחלב ודם שבאין מכלל היתר, תאמר בטרפה שכולה אסורה, מליקה תוכיח שכולה איסור ואסורה להדיוט ומוותרת לגבוה. ואם תדחה מה למליקה שכן קדושתה אוסרתה, עדיין יש להשיב על כך. (למסקנת הגמרא להלן ו. - מה לבעל מום שכן עשה בו מקריבין כקריבין, ואם תאמר יוצא דופן יוכיח, מה ליוצא דופן שאינו קדוש בכורה, ומשניהם יחד בצד השוה, יש להשיב מה לצד השוה שכן מומן ניכר, תאמר בטרפה שאין מומה ניכר). ומשום כך צריך 'מן הבקר' להוציא את הטרפה.

דף ו' ע"א

משלשה מקומות למדנו שאין מקריבין טריפה: א. 'מן הבקר', ב. 'ממשקה ישראל', מן המותר לישראל. ג. 'מכל אשר יעבור תחת השבת', פרט לטריפה שאינה עוברת. וממשקה ישראל לא הייתי ממעט אלא

מחשבה שניכרת מתוך מעשיו שהוא משקר: לרבה סובר רבי שמעון שמסתבר יותר שלא תפסול, ולרבא מסתבר יותר שתפסול, ורב אושעיא מסתפק בדבר, שנסתפק בדין קומץ מנחה לשם זבח לרבי שמעון, אם טעמו שמרצה הוא משום שניכר ממעשיו משקר, או שטעמו משום 'זאת תורת המנחה', ולא נאמר שם זבח.

דף ד' ע"א

מנחת חוטא שקמצה שלא לשמה - פסולה, שהתורה קראה לה 'חטאת', שנאמר 'לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה כי חטאת היא'. וכן מנחת קנאות, לפי שנאמר בה 'היא' כמו שנאמר בחטאת. אבל אשם כשר שלא לשמו, שלא נאמר בו 'הוא' אלא לאחר הקטרת אימורין, והוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר. ואין למדים בגזירה שוה מחטאת לפסול שלא לשמה, שנאמר 'ושחט אותה לחטאת' אותה לשמה כשירה שלא לשמה פסולה, אבל כל קדשים בין לשמן בין שלא לשמן כשרים.

מנחת קנאות מותרת נדבה כחטאת - שלמדים 'עון עון' מחטאת.

אשם שנתכפרו בעליו באחר, וניתק לרעייה, ושחטו סתם - כשר לשום עולה. אבל אם לא ניתק לא, שעדיין שם אשם עליו וצריך עקירה, שנאמר 'הוא', בהוייתו יהא.

דף ד' ע"ב

מנחת העומר שקמצה שלא לשמה - לשיטת רב פסולה, הואיל ובאת להתיר ולא התירה. ולא נשנה במשנה, שאין התנא עוסק אלא במנחה הבאה יחיד ולא בזו שבאה ציבור, ורק במנחה הבאה בפני עצמה ולא הבאה עם זבח, ורק אלו שאין קבוע להם זמן ולא אלו שקבוע להם זמן.

וכן אשם נזיר ואשם מצורע ששחטן שלא לשמן פסולים לשיטת רב - הואיל ובאו להכשיר ולא הכשירו. ולא נשנו במשנה ריש זבחים, לפי שאשם גזילות ומעילות באות לכפרה וכשירות שלא לשמה, לא פסיקא ליה. ואין אומרים במכפרים שיפסלו משום שבאו לכפר ולא כיפרו, לפי שמצאנו שחילק הכתוב בין מכפרים למכשירין, שמכפרין יש מהם שבאין לאחר מיתה, ומכשירין לא. ולמסקנא נדחו דברי רב - ממה שאמרו בברייתא שאשם מצורע שנשחט שלא לשמו, או שלא ניתן מדמו ע"ג בהונות, ה"ז עולה למזבח וטעון נסכים, וצריך אשם אחר להכשירו.

האשה שהביאה חטאתה ומתה - יביאו יורשין עולתה. הביאה עולתה ומתה, לא יביאו יורשין חטאתה.

המפריש מעות לנזירותו - לא נהנין מדרבנן מפני דמי עולה שבהן, ולא מועלין מפני שראויין לבא כולן לשלמים, הואיל ולא הפריש אלו לחטאת ואלו לשלמים, ושלמים אין בהן מעילה שהוא ממון בעלים.

מת והיו לו מעות סתומין - יפלו לנדבה. היו לו מעות מפורשין - דמי חטאת יוליך לים המלח, לא נהנין מדרבנן, ולא מועלין לפי שעומדים לאיבוד. דמי עולה יביא בהן עולה, ומועלין בהן. דמי שלמים יביא בהן שלמים, ונאכלין ליום אחד ואין טעונין לחם. ואע"פ שעולה ושלמים של נזיר מכשירים הן, ואין מכשירין באים לאחר מיתה, כיון שהוא הכשר שאינו קבוע, שהרי אם גילח על אחת משלשתן יצא, באים לאחר מיתה.

טריפה הדומה לערלה וכלאי הכרם שלא היתה לה שעת הכושר, לכך נאמר כל אשר יעבור, ועדיין הייתי ממעט רק אם נטרפה ולבסוף הקדישה, אבל אם הקדישה ולבסוף נטרפה לא, כיון שבשעת הקדישה היתה ראויה, לכך נאמר מן הבקר.

אחד מנחת חוטא ואחד כל המנחות שקמצו: זר, אונן, טבול יום, מחוסר בגדים, מחוסר כיפורים, שלא רחץ ידיו ורגליו, ערל, טמא, יושב, עומד על גבי כלים על גבי בהמה, ע"ג רגלי חבירו - פסול. ולכך פירט התנא שדין זה הוא גם במנחת חוטא, לפרש שאע"פ שרישא אינה כרבי שמעון, סיפא רבי שמעון היא, שאע"פ שלדבריו מנחת חוטא אין טעונה לבונה שלא יהא קרבנו מהודר, אין אנו מכשירים אותה כשקמצה אחד מן הפסולים.

קמץ בשמאל - לת"ק פסול, לבן בתירא יחזיר ויחזור ויקמוץ בימין.

קמץ ועלה בידו צרור או גרגר מלח או קורט של לבונה - פסול. מפני שאמרו הקומץ היתר והחוסר פסול. ואיזהו היתר, שקמצו מבורץ (גדוש, וי"א שנראה קמח חוצץ בין ראשי אצבעותיו לפס ידו). וחוסר, שקמצו בראשי אצבעותיו.

אמר רבי שמעון: בדין הוא שתהא מנחת חוטא טעונה שמן ולבונה, וחטאת חלב שתהא טעונה נסכים, שלא יהא חוטא נשכר, ומפני מה אינה טעונה שלא יהא קרבנו מהודר.

דף ו' ע"ב

מחלוקת בן בתירא עם חכמים אם יחזיר את הקומץ כאשר קמצו בפסול הוא גם כאשר הקומץ בעין - שהרי 'יחזיר ויחזור ויקמוץ' שנינו, ולא 'יחזיר ויביא מתוך ביתו וימלאנו ויחזור ויקמוץ'.

לבן בתירא יחזור ויקמוץ בין אם קמץ תחילה בשמאל, ובין אם קמץ זר, ובין בשאר כל הפסולין, שדורש 'וקמץ משם' ממקום שקמץ כבר.

שחיטת פרה אדומה בזר פסולה - לפי שנאמר בה 'אלעזר וחוקה'. ואע"פ שהשחיטה אינה עבודה, ופרה קדשי בדק הבית היא, הרי זו כמראות נגעים שצריכה כהן אע"פ שאינה עבודה.

'וקמץ משם' - ת"ק דורש ממקום שרגלי הזר עומדות, כלומר ממקום דריסת רגלי ישראל י"א אמה, ולמדנו מכאן שכל העזרה כשירה לקמיצה, ואין צריך לקמוץ בצפון. ובן בתירא דורש ממקום שקמץ כבר. ומכאן למדנו שאם קמץ בשמאל (או בשאר כל הפסולים), יחזיר ויחזור ויקמוץ.

זר שקמץ - לדברי רב יחזיר. למסקנת הגמרא לשיטת בן בתירא אמרו. ובא לחדש בענין אם קידש הקומץ, ללשון ראשון שגם אם קידש בכלי יחזיר, וללשון שני שדוקא אם קמץ ולא קידש, אבל אם קידש פסל. וכבר נחלקו תנאים בדבר, שלרבי יוסי בן יוסי בן יאסיין ורבי יהודה הנחתום לא הכשיר בן בתירא אלא אם קמץ ולא קידש, אבל אם קידש פסל. (וטעמם יבואר בדף הבא). ולת"ק אפילו אם קידש בכלי יחזיר.

יום שישי פרשת שופטים - ו' אלול תשע"ח

דף ז' ע"א

טעמם של הסוברים לשיטת בן בתירא שאם קמץ את המנחה בפסול וקידש בכלי פסל - שעבודת פסולים עבודה היא, אלא שלא נגמרה עד שיתנה בכלי. ואינה

נפסלת כשמחזירה למקומה: לר' יוחנן משום שכלי שרת אין מקדשין אלא מדעת, (אבל מדעת, מקדשין פסולין ליפסול, אע"פ שאין מקדשין ליקרב). ולרב עמרם כגון שהחזירו לביסא טפופה שאינה גדושה, וקומץ מתוך כלי באמצעותו, ומחזיר הקומץ בצדי הכלי, ונופל מאליו לגומא, והרי זה כמו שהחזירה הקוף.

רב חסדא היה תלמידו של אבימי - וכשנשתכח לאבימי מסכת מנחות, בא לפני רב חסדא והזכירה לו, ולא קראו שיבא אליו, כדי שיסתייע לו, משום 'יגעת ומצאת תאמין'.

תנא חדא שום היתומים שלשים יום, ותניא איך ששים. ותיירץ אבימי: בא להכריז רצופין כל ימות השבת, מכריז שלשים יום. בא להכריז שני וחמישי, מכריז עד ששים יום.

לאבימי אין קומצין מכלי שעל גבי קרקע, ואין מקדשין בכלי שעל גבי קרקע, ואם היא על גבי קרקע מגביהה הכהן. נמצא הוצרכו לשלשה כהנים, שאין אחד יכול להגביה שני כלים, שאין עבודה בשמאל. ולא שנינו 'מגביה' בין העבודות, כי התנא מונה סדר עבודות שכהן אחד עושה זו אחר זו, ולא מנין הכהנים.

ולרב ששת ורבא קומצין מכלי שעל גבי קרקע - שהרי ארבעה כהנים נכנסין להיכל בשבת, שנים בידם שני סדרים של לחם הפנים, ושנים בידם שני בזיכין, וארבעה מקדמין לפניהם שנים ליטול שני סדרים, ושנים ליטול שני בזיכין, ולא שנינו שכהן אחד מגביה את השולחן אע"פ שמונה את מנין הכהנים. ומכאן למד רבא גם שמקדשין מנחה בכלי שעל גבי קרקע, שכן מצינו בסידור בזיכין.

דף ז' ע"ב

לדברי רבא, אע"פ שמקדשין את המנחה בכלי שעל גבי קרקע כמו שמצאנו בסידור בזיכין, אין מקדשין את הקומץ בכלי שעל גבי קרקע, שלמדים מקבלת הדם.

קומץ שחילקו בשני כלים - לרב נחמן אינו קדוש, ולרבא קדוש. וחזר רבא מדבריו, שלמדים קומץ מדם ואין קידוש דם לחצאין.

קידש מי חטאת פחות מכדי הזייה בכלי זה ופחות מכדי הזייה בכלי זה - לא קידש. שנאמר 'וטבל במים'. וכן אם קיבל דם חטאת פנימית פחות מכדי הזאה בכלי זה ופחות מכדי הזאה בכלי זה - פסול להזאה, שנאמר 'וטבל את אצבעו בדם, שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרו.

'וטבל' ולא מספג - שלא יקנח מן הדם שבשולי הכלי או בדופנותיו. 'בדם' - עד שיהא שיעור טבילה מעיקרו (כמו שנתבאר). 'מן הדם' - מן הדם שבענין, ולמעט שיריים שבאצבע שפסולים להזאה, שצריך לטבול באצבעו בין כל הזאה והזאה.

היה מזה מדם חטאת כגון פרים ושעירים הנשרפין, ונתזה הזאה מידו - אם עד שלא יצתה מידו הזאה טעון כיבוס, ומשיצאה הזאה מידו ונתזה ממה שנשאר אין טעון כיבוס, שהרי שיריים שבאצבע פסולים להזאה.

גמר מלהזות דם פרה אדומה שמה בהר המשחה נגד פתחו של היכל - מקנח ידו בגופה של פרה. ובין הזאה להזאה מקנח אצבעו בשפת המזרק (שהשיריים שבאצבע פסולים).